PER SECONDE GAAT ER 2.627 EURO NAAR KERNWAPENS!

EDITO

Ondanks het feit dat kernwapens sinds 22 januari 2021 verboden zijn onder het internationaal recht, en te midden van oplopende geopolitieke spanningen, werd er vorig jaar een recordbedrag besteed aan kernwapens.

De wereldwijde voorraad kernwapens wordt vandaag op ongeveer 12.121 geschat. Hoewel dat aantal een pak lager is dan tijdens de Koude Oorlog, verandert dat niets aan de fundamentele bedreiging die uitgaat van deze massavernietigingswapens. De huidige kernkoppen ontplooid op slechts één nuclear bewapende onderzeeër van de VS, hebben bijvoorbeeld een vernietigingskracht die zeven keer groter is dan die van alle bommen die tijdens de Tweede Wereldoorlog werden afgeworpen, inclusief de twee atoombommen op de Japanse steden Hiroshima en Nagasaki. En de VS heeft meestal tien van die onderzeeërs in omloop. Bovendien is het aantal operationele (inzetbare) kernwapens de laatste jaren aan het stijgen.

In 2023 gaven de negen kernwapenstaten -de Verenigde Staten, China, Rusland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, India, Pakistan, Noord-Korea en Israël- samen zo'n 91,4 miljard dollar (82,84 miljard euro) uit aan hun nucleaire arsenalen. Dat komt neer op 2.898 dollar (2.627 euro) per seconde! Het gaat om een totale stijging van 10,8 miljard dollar (13,4%) ten opzichte van 2022. Het kernwapenbudget van elke kernwapenstaat nam in vergelijking met vorig jaar toe. Het budget van de VS steeg het meest: 18%. Met 51,5 miljard dollar spendeerde de VS in 2023 meer aan zijn nuclear arsenaal dan alle acht andere kernwapenstaten samen. China stak Rusland voorbij en staat nu op de tweede plaats, met een kernwapenbudget van 11,9 miljard dollar - een stijging van 6,7% tegenover 2022. Rusland gaf 8,3 miljard dollar uit aan zijn nuclear arsenaal, 6,1% meer dan het jaar voordien. Deze cijfers volgen de trend van de afgelopen vijf jaar, waarin de wereldwijde nucleaire uitgaven met 34% zijn gestegen.

De budgetten worden verhoogd om de arsenalen te onderhouden, maar ook om ze te moderniseren. Zo worden kernkoppen vervangen door nieuwe, performantere varianten, en worden er nieuwe draagsystemen ontwikkeld, bijvoorbeeld hypersonische raketten. De VS bevindt zich middenin een nucleair moderniseringsprogramma op lange termijn, waarvan de kostprijs vandaag op meer dan 1.500 miljard dollar wordt geschat. Ook de VS-kernbommen die in NAVO-verband vooruitgeschoven liggen in Europa, onder meer in de Belgische luchtmachtbasis van Kleine-Brogel, vallen onder dit programma. Ze zouden in de zeer nabije toekomst vervangen worden door nieuwe exemplaren die als 'inzetbaarder' worden beschouwd. Dit gebeurt schokkend genoeg zonder enig politiek of publiek debat.

Naast moderniseringen zetten verschillende kernwapenstaten tegenwoordig ook in op de uitbreiding van hun nucleaire voorraden. Vooral China maakt een aanzienlijke opgang. De voorraad Chinese kernkoppen werd begin dit jaar op 500 geschat, een toename van 18% ten opzichte van het jaar ervoor. Volgens het VS-ministerie van Defensie zou China tegen 2030 over meer dan 1000 operationele kernkoppen kunnen beschikken. (De VS heeft een voorraad van zo'n 3708 operationele kernkoppen en Rusland 4380).

Een aantal grote nucleaire wapencontractanten die werken aan de ontwikkeling, het onderhoud en de productie van (onderdelen van) kernwapens -zoals Honeywell International, Northrop Grumman, BAE Systems, Boeing en Lockheed Martin- zijn de voornaamste begunstigden van deze gevaarlijke nucleaire opmars. Een recent rapport van de 'International Campaign to Abolish Nuclear Weapons' (ICAN) identificeert 20 bedrijven die vorig jaar minstens 31 miljard dollar verdienden aan kernwapens. Deze bedrijven hebben ook voor minstens 335 miljard dollar aan langdurige uitstaande contractovereenkomsten met kernwapenstaten. In 2023 alleen werden er voor minstens 7,9 miljard dollar aan nieuwe kernwapencontracten toegekend. En de spelers in de kernwapenindustrie doen er alles aan om ervoor te zorgen dat overheidsgelden blijven toestromen. In 2023 gaven kernwapencontractanten 118 miljoen dollar uit aan het lobbyen bij de regeringen van de VS en Frankrijk - een toename van 11 miljoen dollar ten opzichte van 2022. Het merendeel van de VS-Congresleden ontvangt verkiezingsdonaties van kernwapenproducenten – bij sommigen gaat het om honderdduizenden dollars.

Daarnaast doneerden kernwapenbedrijven meer dan 6 miljoen dollar aan denktanks die schrijven over kernwapens en veiligheidsbeleid. Vaak zitten huidige en voormalige werknemers van deze bedrijven in de bestuurs- en adviesraden van deze denktanks, evenals in de bestuursraden van de financiële instellingen die aanzienlijke investeringen hebben in hun bedrijven. Dit 'draaideur'-fenomeen is ook terug te vinden in de politiek. De meeste lobbyisten die worden ingehuurd door kernwapencontractanten maakten eerder carrière in het Pentagon, het Congres of de uitvoerende macht. Dat betekent dat ze over de nodige tools beschikken om succes te boeken in Washington: inzicht in de cycli van de toekenning van overheidsfondsen, en nauwe relaties met politieke besluitvormers.

Niet alleen vormen kernwapens zelf een gevaar voor mens en planeet, de enorme bedragen die er wereldwijd aan worden besteed, zijn financiële middelen die niet gebruikt kunnen worden om andere dringende veiligheidsuitdagingen aan te pakken, zoals de klimaatverandering, de toenemende ongelijkheid, enz.

DE NIEUWE KERNWAPENWEDLOOP

Alle kernmachten zijn bezig met het uitbreiden van hun kernwapenarsenalen, ofwel qua vermogen, ofwel qua omvang, of beide. Het nucleair ontwapeningsregime ligt ondertussen op apegapen. In een context van toenemende geopolitieke spanningen en mogelijke militaire escalatie, is dat een erg zorgwekkende situatie. Dat de kernwapendreiging nooit eerder zo groot was, lijkt echter amper door te dringen bij de meeste politieke leiders, de media en de publieke opinie.

Kernwapenstaten en hun alliantiepartners rekenen steeds meer op nucleaire wapens in hun veiligheidsdoctrines. Kernwapens zijn ook prominenter aanwezig in de retoriek. Sinds de Russische inval in Oekraïne dreigde president Poetin al meermaals met het gebruik van kernwapens als reactie op de westerse militaire steun aan dat land. In maart 2023 deelde Poetin mee dat hij vooruitgeschoven tactische kernwapens zou stationeren in Wit-Rusland, naar analogie met de VS-kernbommen in Europa. Binnen de NAVO -die haar confrontatiepolitiek ten opzichte van Rusland en China blijft opdrijven- zijn er gesprekken aan de gang over het operationaliseren van meer nucleaire wapens.

Een nieuwe nucleaire richtlijn ('Nuclear Employment Guidance'), die in maart 2024 werd goedgekeurd door VS-president Biden, focust op het uitbreidende Chinese arsenaal en veronderstelt een mogelijke gecoördineerde aanval van China, Rusland, Noord-Korea en Iran samen. In het licht daarvan overweegt de VS meer kernwapens te ontplooien. Amper 15 jaar geleden waren er nochtans hoopvolle politieke signalen dat kernwapens definitief op hun retour waren.

Enkele weken na zijn aantreden als president in 2009, hield Obama in Praag zijn beroemde speech met daarin zijn visie op een kernwapenvrije wereld. Een jaar later ondertekenden Rusland en de VS een belangrijk bilateraal ontwapeningsverdrag, New START, waarin beide landen afspraken maakten over verdere beperkingen op de ontplooiing van het aantal strategische kernkoppen en draagsystemen, zoals intercontinentale ballistische raketten. Op het verwezenlijken van New START na, zou er uiteindelijk een grote kloof gapen tussen Obama's beloftevolle woorden van 2009 en zijn daden. Aan het eind van zijn termijn bleef er van zijn visie voor een kernwapenvrije wereld niets meer over. In 2016 autoriseerde hij zelfs het huidig nucleair moderniseringsprogramma, het duurste en grootste ooit. Onder president Trump erodeerde het nucleair ontwapeningsregime helemaal. Hij trok zich terug uit een aantal internationale wapenbeheersingsakkoorden (bijv. de Iran-deal en het INF-verdrag) en weigerde om onderhandelingen op te starten over een verlenging van New START.

Als presidentskandidaat beloofde Biden terug te zullen keren naar een politiek van kernwapenbeheersing. Hij leek zijn belofte aanvankelijk waar te maken door samen met zijn Russische ambtgenoot het bijna vervallen New START-verdrag voor vijf jaar te verlengen. Zijn belofte om het nucleair akkoord met Iran weer te vervoegen, kwam hij echter niet na. Dit bleek symptomatisch. Washington lijkt niet langer geïnteresseerd in het herstellen -laat staan uitbreiden- van het kernontwapeningsregime. Dat werd bevestigd in de officiële Nucleaire Strategie van de VS die de regering in oktober 2022 uitbracht. Tegen een polariserende geopolitieke achtergrond schortte Rusland in 2023 zijn participatie aan New START op. Officieel loopt dit laatste bilaterale wapenbeheersingsakkoord af in 2026. Als het dan geen opvolging krijgt, zullen Rusland en de VS hun nucleaire arsenalen voor het eerst sinds de jaren 1970 zonder enige beperking kunnen uitbreiden.

Als er wordt afgegaan op de recente Nuclear Employment Guidance zou de VS er zelfs belang bij hebben om New START te laten verlopen. De nieuwe richtlijn verscherpt de nucleaire strategie van de VS en heroriënteert de eigen nucleaire afschrikkingscapaciteit tegen China. In de praktijk betekent dit dat Washington een deel van zijn strategische kernwapens meer op China wil gaan richten. Daarvoor zou de VS verplicht zijn om zijn strategische nucleaire wapens niet alleen te moderniseren, maar ook uit te breiden. Dat zou meteen het definitieve einde betekenen van New START en zou de levensgevaarlijke nieuwe nucleaire wapenwedloop tussen de grote kernmachten nog verder aanzwengelen.

BREEK DE ENERGIEKETEN DIE DE GENOCIDE IN GAZA FACILITEERT!

Bedrijven en landen zijn medeplichtig aan de genocide in Gaza via het aanleveren van de brandstof die nodig is om de Israëlische oorlogsmachine draaiende te houden.

Ondanks de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof (ICJ) van januari 2024, dat het "plausibel is dat Israël genocide pleegt" in Gaza, en ondanks de adviserende opinie van hetzelfde Hof in juli dat de Palestijnse gebieden, inclusief Gaza, onwettig worden bezet, blijven landen en bedrijven Israël van de nodige olie voorzien om zijn bloederige activiteiten voort te zetten. Tussen 21 oktober 2023 en 12 juli 2024 signaleerden onderzoekers van de NGO 'Oil Change International' 65 scheepsladingen aan fossiele brandstofproducten voor Israël.

Bij de lucht- en grondaanvallen van de Israëlische strijdkrachten in de volledig belegerde en afgesloten Gazastrook zijn sinds 7 oktober al meer dan 41.000 Palestijnen omgekomen (het werkelijke dodental ligt ongetwijfeld veel hoger). De tolerantiedrempel van de toekijkende wereld werd al heel lang overschreden. Toch blijft de genocidale machine onverminderd verder malen.

Tegelijkertijd blijven mensen op straat komen om hun verontwaardiging en woede te uiten, en druk te zetten op hun regeringen om een einde te maken aan de gruwel. Activisten eisen daarbij de stopzetting van de levering van wapens. Tot nog toe ging er minder aandacht naar de energieketen die de vernietiging van Gaza mogelijk maakt. Zonder de aanhoudende aanvoer van bommen kunnen er geen luchtaanvallen worden uitgevoerd, maar dat geldt evengoed voor de brandstof die de gevechtsvliegtuigen in staat stelt om op te stijgen, of die nodig is voor het opereren van gepantserde voertuigen en tanks.

Fossiele brandstofleveranciers -zowel landen als bedrijven- zijn dus belangrijke facilitators van het oorlogsgeweld. 35% van de ruwe olie die aan Israël wordt verstrekt, komt van zes grote internationale oliemaatschappijen: Chevron (8%), BP (8%), ExxonMobil (6%), Shell (5%), Eni (4%) en TotalEnergies (5%).

De grootste medeplichtige aan de Israëlische genocide -op diplomatiek, militair en financieel vlak- is zonder enige twijfel de VS. Het is dan ook niet verrassend dat dit land een belangrijke leverancier is van JP8-brandstof voor gevechtsvliegtuigen. Begin augustus meerde nog een tanker vol vliegtuigbrandstof uit de VS aan in de Israëlische haven van Ashkelon. De lading van 300.000 verse vaten is goed voor ongeveer 12.000 tankbeurten voor F-16 gevechtsvliegtuigen.

De VS is lang niet het enige land dat de Israëlische strijdkrachten van brandstof voorziet. Met 28% van het totaal is Azerbeidzjan de grootste leverancier van ruwe olie aan Israël, dat zelf raffinaderijen heeft, maar het ruwe product moet invoeren. Kazachstan is een andere belangrijke leverancier (22%). Gabon is de grootste Afrikaanse exporteur van ruwe olie naar Israël (22%), maar er zijn ook leveringen vanuit Nigeria en Congo-Brazzaville. De Europese landen die de genocide in Gaza faciliteren met ruwe olie en geraffineerde olieproducten zijn Italië, Albanië en Griekenland. Misschien wel de meest verrassende facilitator is Brazilië. President Lula da Silva heeft de Israëlische acties in Gaza immers al meermaals vurig veroordeeld. Toch nam zijn land sinds het begin van de oorlog 9% van de ruwe olie-export naar Israël voor zijn rekening.

Het doorknippen van de energietoevoer kan even belangrijk zijn als een wapenembargo in de strijd om een einde te maken aan de genocide in Gaza en aan het Israëlisch apartheidsregime. De BDS-beweging (boycot, desinvestering en sancties), Palestijnse solidariteitsgroepen, vakbonden, en vredes- en milieuorganisaties roepen dan ook al een tijdje op tot een mondiaal energie-embargo tegen Israël.

Meer info op www.bdsmovement.net

KORT

EXPO & CULTURELE VREDESHAPPENING: 'DE TERUGKEER VAN DE MENS'

Dit najaar staat in het teken van een grote culturele vredeshappening in Gent: 'De Terugkeer van de Mens'. Kunstenaar en vredesactivist Frans Wuytack wordt in september 90 jaar oud. De Internationale Dag van de Vrede, **21 september**, is het startsein van zijn tentoonstelling in de Sint-Niklaaskerk, die geopend wordt met poëzie en muziek van Stef Bos. De gratis expo loopt tot **11 november**, Wapenstilstandsdag, en wordt afgesloten in de Minardschouwburg met de voorstelling 'Kleine Helden', met Rudi Vranckx. Op zaterdag **26 oktober** gaat er in het kader van de culturele vredeshappening een poëzieavond door Bij' de Vieze Gasten, met Farnoosh Khodadadeh, Maya Wuytack, Shahab Asinmehr, e.a.

Meer info, inschrijven voor de vernissage en tickets kopen voor de verschillende voorstellingen op www.vrede.be

PANELGESPREK: VERGETEN CONFLICTEN VANUIT VROUWELIJK PERSPECTIEF

Vrouwelijke vredesactivisten aan het woord over de 'vergeten' conflicten in landen en regio's waar ze vandaan komen of waar ze een band mee hebben. Met Nilüfer Koç uit Koerdistan; de Nederlands-Soedanese Mekka Abdelgabar; de Belgisch-Congolese Sandrine Ekofo; de Afghaanse Razia Arefi; en een Palestijnse activiste (naam nog niet bevestigd). Marlies Casier (Ugent en Vrede vzw) zal het panelgesprek op woensdag **9 oktober** modereren.

Locatie: Sint-Niklaaskerk, Korenmarkt, 9000 Gent.
Aanvang: 19u30 - gratis
Meer info: www.vrede.be

20 OKTOBER: NATIONALE MANIFESTATIE - 1 JAAR GENOCIDE

Het is een tragische mijlpaal: 1 jaar van onafgebroken en straffeloze genocide in Gaza. Sinds 7 oktober 2023 zijn er al meer dan 41.000 Palestijnen vermoord en meer dan 94.000 verwond. Meer dan 1,9 miljoen mensen zijn intern ontheemd. Velen van hen leven in mensonterende omstandigheden, onderhevig aan honger en ziekte. Nergens in de belegerde enclave is het veilig. In de media wordt nu vaak alleen nog maar aandacht besteed aan de oorlog in Gaza bij uitzonderlijk bloedige en schokkende incidenten. Elke dag wordt de genocide echter onverbiddelijk voortgezet.

Kijk niet weg! Kom op zondag **20 oktober** naar **Brussel** om een onmiddellijk en onvoorwaardelijk staakt-het-vuren en een wapenembargo tegen Israël te eisen!

Meer info: www.vrede.be

VREDETELEX
Driemaandelijks tijdschrift van vzw Vrede | Juli - aug - sept 2024 | P 409204
Afgiftekantoor Gent 1 | V.U.: Ludo De Brabander - Dok Noord 4F 203 - 9000 Gent
BELGIE(N)-BELGIQUE
PB-PP | B-3/4568
Bpost

WIKKEL BELGIË IN DE KLEUREN VAN DE VREDE!

21.09
21.09
21.09
21.09
21.09
21.09
21.09

21 september is het Internationale Dag van de Vrede en zoals elk jaar willen we deze gelegenheid markeren door de vredesvlag uit te hangen.

Doen Juillie met ons mee?

- Raadpleeg de lijst met deelnemende steden en gemeenten, en ontdek hoe je hen kan aanmoedigen via dagvandevrede.be
- Hang zelf de vredesvlag aan ramen, deuren en balkons, en deel je foto's op sociale media met #vredesvlag of stuur ze naar info@dagvandevrede.be

KLNDR

MEER INFO
WWW.VREDE.BE
OP DE HOOGTE BLIJVEN VAN DE KALENDER?
SCHRIJF JE IN OP DE DIGITALE NIEUWSBRIEF VIA VREDE.BE

ZA 21/09	**INTERNATIONALE DAG VAN DE VREDE** www.vrede.be - België	CAMPAGNE
ZA 21/09	**VERNISSAGE: 'DE TERUGKEER VAN DE MENS'** www.vrede.be - Gent	VERNISSAGE
22/09 - 11/11	**EXPO: 'DE TERUGKEER VAN DE MENS'** www.vrede.be - Gent	TENTOONSTELLING
ZO 22/09	**DE PARADE VAN HET GROOT VERZET** www.hetgrootverzet.org - Brussel	BETOGING
VR 27/09	**TEGEN HET UITWISSEN: KUNST ALS REDDINGSBOEI** www.vrede.be - Lokeren	LEZING
ZA 28/09	**FEMINISTISCH FILMFESTIVAL REBELLE** www.rebelle-vzw.be - Leuven	FILM
ZA 28/09	**IGNITE! FESTIVAL OF RADICAL IDEAS: FROM MILITARISM TO COLLECTIVE SAFETY** www.tni.org - Amsterdam	DEBAT
ZO 29/09	**REFUGEE WALK** www.refugeewalk.be - Vlaanderen	WANDELACTIE
DO 03/10	**FORWARD FEST** www.forwardfest.be - Brussel	EVENEMENT
WO 09/10	**VERGETEN CONFLICTEN VANUIT VROUWELIJK PERSPECTIEF** www.vrede.be - Gent	PANELGESPREK
DO 10/10	**MARJAN MINNESMA: KLIMAATACTIVISME EN DE ENERGIETRANSITIE** www.energent.be - Gent	LEZING
DO 10/10	**UITPERS WORDT 25 JAAR** www.uitpers.be - Gent	EVENEMENT
ZA 12/10	**HANDALA PALESTINA** www.vrede.be - Lokeren	SOLIDARITEITSAVOND
DI 17/10	**ICAN-AVOND OVER KERNWAPENS** www.vrede.be - Brussel	PANELGESPEK
ZA 19/10	**KÄTHE KOLLWITZ VREDESLOOP** www.vredesloop.be - Ieper	EVENEMENT
ZO 20/10	**NATIONALE MANIFESTATIE: 1 JAAR GENOCIDE IN GAZA** www.vrede.be - Brussel	BETOGING
MA 21/10	**GAZA, EEN GESCHIEDENIS VAN KOLONISATIE** www.vrede.be - Oostende	LEZING
ZA 26/10	**POETS FOR PEACE** www.vrede.be - Gent	POËZIE-AVOND

VREDETELEX 057
Driemaandelijks tijdschrift van vzw Vrede | Dok-Noord 4F 203, 9000 Gent
Editie juli - aug - sept 2024
Vlaamse overheid
VREDE.BE